

Projekt

z dnia 15 stycznia 2025 r.

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W TARNOWIE**

z dnia 2025 r.

**w sprawie nadania pośmiertnie Tadeuszowi Tertilowi
tytułu Honorowego Obywatela Miasta Tarnowa**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907 i 1940) oraz § 2 uchwały Nr LXXXVI/831/2023 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie nadawania i odbierania tytułu Honorowej Obywatelki Miasta Tarnowa oraz tytułu Honorowego Obywatela Miasta Tarnowa (Dz. Urz. Woj. Małop. poz. 706), Rada Miejska w Tarnowie - na wspólny wniosek Przewodniczącego Rady Miejskiej w Tarnowie oraz Prezydenta Miasta Tarnowa - uchwala, co następuje:

§ 1. W uznaniu wybitnych zasług dla społeczności Tarnowa, w tym realizacji wielkich inwestycji, które wprowadziły Miasto w nowoczesność i przez wiele dekad stały się gospodarczym fundamentem rozwoju Tarnowa, za patriotyczną i godną naśladowania postawę w trudnych czasach wojennych oraz politycznych zawirowań, za zasługi dla odzyskującej niepodległość Ojczyzny, nadaje się pośmiertnie tytuł Honorowego Obywatela Miasta Tarnowa Tadeuszowi Tertilowi - burmistrzowi Tarnowa w latach 1907-1923, posłowi, członkowi prezydium Polskiej Komisji Likwidacyjnej - znamienitemu Obywatelowi odradzającej się Rzeczypospolitej i szczerze oddanemu Małej Ojczyźnie Samorządowcowi.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Rady Miejskiej w Tarnowie i Prezydentowi Miasta Tarnowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie nadania pośmiertnie Tadeuszowi Tertilowi tytułu Honorowego Obywatela Miasta Tarnowa

W historii Tarnowa zapisało się wiele wybitnych postaci, jednak działalność doktora Tadeusza Tertila – znanego obywatela miasta, polityka i patrioty sprawiła, że Tarnów wprowadzony został w nowoczesność, a koło napędowe wielkich inwestycji przez wiele dekad było gospodarczym fundamentem rozwoju Tarnowa. Z tego dziedzictwa, jako miasto czerpiemy do dzisiaj. Niezależnie od historycznych zawirowań oraz wyzwań samorządowych, nadrzędnym priorytetem w jego działalności zawsze był człowiek i jego potrzeby. To podejście sprawiło, że jako prawnik, prezes „Sokoła”, burmistrz, poseł czy członek prezydium Polskiej Komisji Likwidacyjnej niezmiennie oddawał się sprawom polskim, odmieniając Tarnów na zawsze.

Tadeusz Tertil urodził się 7 września 1864 r. w Sanoku. Studia prawnicze na uniwersytecie we Lwowie ukończył z tytułem doktora praw. W 1886 roku ożenił się i wraz z rodziną przeniósł do Tarnowa. Tu otworzył kancelarię adwokacką, ale pracował także w biurze bezpłatnej pomocy prawnej dla ubogiej ludności. W 1893 roku związał się z tarnowskim „Sokołem”, gdzie od 1900 roku pełnił funkcję prezesa. Od samego początku włączał się w działalność patriotyczną i pracę na rzecz miasta. To właśnie z inicjatywy Tadeusza Tertila zorganizowano w Tarnowie w 1903 roku obchody 40. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego. Aktywna obecność w życiu publicznym pozwoliła Tertilowi uzyskać mandat radnego w 1906 r. Wkrótce został członkiem zarządu miasta, a 14 stycznia 1907 roku rada wybrała go burmistrzem. Czas urzędowania na stanowisku burmistrza to okres realizacji wielu kluczowych dla rozwoju Tarnowa inwestycji. 24 listopada 1910 roku oddano do użytku wodociąg, elektrownię oraz nowoczesny dworzec kolejowy. Dzień ten nazwano w Tarnowie „świętem inwestycji”. Od 1908 roku Tadeusz Tertil był posłem na Sejm Krajowy Galicji, a co niebywałe, wyboru tego dokonali wyborcy z wszelkich możliwych partii i obozów politycznych. Jako poseł, dzięki wybitnym umiejętnościom politycznym, mając na sercu rozwój Tarnowa, pozyskiwał fundusze z kasy państwa. Mimo trudnej sytuacji finansowej miasta realizowano kolejne projekty. Powstały: siedziba Banku Austro-Węgierskiego, Poczta Główna, Szkoła im. T. Czackiego, Nowa Synagoga, a w 1911 roku uruchomiono linię tramwajową, która w pierwszym roku przewiozła prawie 336 tys. pasażerów. W tym samym roku burmistrz Tarnowa został wybrany posłem do Rady Państwa. Z powodu konfliktów w Radzie Miasta i nieustających ataków na jego osobę 31 października 1912 roku Tertil złożył rezygnację z urzędu, która jednak nie została przyjęta. W lipcu 1913 roku ponownie wybrano Tadeusza Tertila posłem do Sejmu Krajowego. Po wybuchu wojny i wejściu do Tarnowa w 1914 roku wojsk rosyjskich, burmistrz nie opuścił miasta. Pozostał na posterunku, a wraz nim pozostało tylko sześciu radnych, dyrektorzy miejskiego wodociągu, elektrowni i gazowni oraz miejski lekarz. Burmistrz Tertil organizował zakup żywności dla mieszkańców Tarnowa ze wszelkich możliwych źródeł. W biurach magistrackich sprzedawano dla biednej ludności tanie posiłki i racje żywnościowe. Miejska gazownia rozprowadzała wśród mieszkańców węgiel i koks, zarząd wodociągów sprzedawał w żarnie drewno opałowe. Udzielano zasiłków rodzinom rezerwistów powołanych do wojska, emerytom, sierotom, wdowom. Z inicjatywy Tertila utworzono straż obywatelską, która pilnowała porządku i starała się zapobiegać rabunkom, zwłaszcza sklepów, których właściciele opuścili miasto. W styczniu 1915 r. Rosjanie zażądali od burmistrza wydania 14. zakładników, których podejrzewali o kontakty z wojskami austro-węgierskimi. Tertil odpowiadał, że może dać od razu jednego zakładnika - samego siebie. Postarał się o uwolnienie wziętych do niewoli siedmiu jeńców legionistów po bitwie pod Łowczówkiem. Po powrocie do Tarnowa wojsk austro-węgierskich, w maju 1915 roku, w atmosferze oskarżeń o kolaborację z Rosjanami, Tertil po raz drugi złożył rezygnację z urzędu, a wraz z nim mandaty złożyło 17 radnych. I tym razem dymisja nie została przyjęta, a w wyniku przeprowadzonego śledztwa wycofano się z zarzutów. W ostatnim okresie wojny Tadeusz Tertil został prezesem Koła Polskiego w Wiedniu, a pod koniec października 1918 roku znalazł się w składzie prezydium Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, wspólnie z Wincentym Witosem, Aleksandrem Skarbkiem oraz Ignacym Daszyńskim. W 1918 r. burmistrz konspiracyjnie pomagał działać w Tarnowie legionowym oficerom z Polskiej Organizacji Wojskowej. 30 października 1918 r. zwołał nadzwyczajne posiedzenie Rady Miasta. Radni podjęli wówczas historyczną uchwałę, oddając się do

dyspozycji Państwu Polskiemu. Ten akt stał się dopełnieniem bezkrwawego przewrotu wojskowego, którego w nocy z 30 na 31 października dokonali członkowie Oddziału Lotnego Polskiej POW z Marianem Stylińskim na czele. Polacy przejęli dworzec kolejowy, banki, pocztę i ważniejsze urzędy. Rozbrojono dwie austriackie kompanie, wypłacono gaże, żołd, żołnierzom dano aprowizację i pozwolono wyjechać z miasta. Ostatecznie rankiem 31 października 1918 roku Tarnów był pierwszym wolnym miastem w tworzącym się państwie polskim.

Tadeusz Tertil zawsze ponad urząd stawiał społeczne zaufanie i dobro wspólne. Funkcję burmistrza sprawował do roku 1923, zmarł w Tarnowie 31 marca 1925 roku. Uchwałą Rady Miasta ulicę Lipową przemianowano na ulicę dr. T. Tertila, po II wojnie światowej zmieniono na ul. 1 Maja, później na aleję Solidarności. Postać najwybitniejszego w powszechnej ocenie burmistrza upamiętnia obecnie Pasaż Tertila oraz jego rzeźba posadowiona przed wejściem do pasażu. Osobę Tadeusza Tertila uhonorowano w Tarnowie także w roku 2007, w stulecie objęcia przez niego funkcji burmistrza. W mieście ogłoszono rok 2007 Rokiem Tadeusza Tertila, odbyły się imprezy kulturalne, gospodarcze i sportowe upamiętniające jego osobę, odnowiono z funduszy miejskich grobowiec rodziny Tertilów na Starym Cmentarzu, w ścianę Ratusza wmurowano tablicę pamiątkową, a Rada Miejska w Tarnowie i Rada Powiatu Tarnowskiego uchwaliły przyznawanie wspólnie co roku Nagrody im. Tadeusza Tertila. W 90. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński odznaczył pośmiertnie Tadeusza Tertila Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski. 10 lat później, w setną rocznicę odzyskania niepodległości został pośmiertnie uhonorowany przez prezydenta Tarnowa statuetką Orły Niepodległości.

W 2025 roku przypada setna rocznica śmierci tego wybitnego samorządowca i polityka - miejskiego wizjonera i burmistrza niepodległości, człowieka, który swoje życie poświęcił dobru ogólnemu. Jego wybitny wkład w rozwój miasta, ukształtowanie Tarnowa, jako miasta nowoczesnego i odpowiadającego potrzebom mieszkańców, zasługuje na przyznanie mu zaszczytnego tytułu Honorowego Obywatela Miasta Tarnowa. Stanović to będzie wyraz wdzięczności oraz uznania dla jego pracy dla Małej Ojczyzny w latach burzliwych i trudnych, w niestabilnym czasie pierwszych lat wolności.

W grudniu 2024 r. Ryszard Żądło Radny Rady Miejskiej w Tarnowie złożył interpelację o nadanie pośmiertnie Tadeuszowi Tertilowi tytułu Honorowego Obywatela Miasta Tarnowa. Wspólną inicjatywę uchwałodawczą podjęli w tej sprawie Przewodnicząca Rady Miejskiej Małgorzata Mękal i prezydent Tarnowa Jakub Kwaśny.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	
Data dokumentu	0001-01-01
Organ wydający	Rada Miejska w Tarnowie
Przedmiot regulacji	w sprawie nadania pośmiertnie Tadeuszowi Tertilowi tytułu Honorowego Obywatela Miasta Tarnowa
Identyfikator dokumentu	5E465958-9061-41EE-AE3E-0C210311E78A

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-1851416268
Numer seryjny	08FDDDF90C8C35F776296B50520B2C1A7
Osoba podpisująca	Maria Alicja Zawada-Bilik
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	13.01.2025 09:08:22
Zakres podpisu	Kontrasygnota - z wyłączeniem daty i numeru
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-1141637899
Numer seryjny	03F354F93B359B6381D34049CDEF48B4
Osoba podpisująca	Anna Patrycja Pagacz
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	14.01.2025 10:10:06
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-1093906348
Numer seryjny	73C49F7E9CCE101574831FF4402115F2
Osoba podpisująca	Halina Małgorzata Tokarz-Jarosz
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	14.01.2025 13:36:27
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-455762626
Numer seryjny	318B40E609C312D93D8B14B85FCDAD8E
Osoba podpisująca	Agnieszka Kawa
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	14.01.2025 15:02:55
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-648011027
Numer seryjny	3BF2E0B618BDB0552CF525FF69295343
Osoba podpisująca	Jakub Kwaśny
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	14.01.2025 15:49:15
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-152866189

Numer seryjny	0B0DACF704D6F3C55EDA1FC5B625BFC8
Osoba podpisująca	Małgorzata Katarzyna Mękal
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	15.01.2025 12:03:21
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL